

Türk Resim Sanatında Bir Öncü Hareket Olan D Grubu'nun Düşünsel Temelleri

Mehmet SUSUZ

Dr. Öğr. Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi, Resim Bölümü, Konya, Türkiye, msusuz@erbakan.edu.tr

Mahmut Sami ÖZTÜRK

Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi, Grafik Bölümü, Konya, Türkiye, msozturk@erbakan.edu.tr

Makale Bilgileri	ÖZ
Makale Geçmişi Geliş: 17.10.2023 Kabul: 24.12.2023 Yayın: 29.12.2023 Anahtar Kelimeler: Sanat, Türk Resim Sanatı, D Grubu, Kübizm, Konstrüktivizm.	<p>Türk resim sanatının başlangıcından itibaren gerek biçimsel değişimi ve dönüşümü gerekse içerik yönünden barındırdığı değerlerin farklılaşan yapısı birçok araştırmacının ilgisini çekmiştir. Bu konu bağlamında yapılan araştırmaların merkezinde 'Türk resim sanatında batılılaşma etkileri' önemli yer tutar. Bu dönemlerde ortaya çıkan batılılaşma etkilerinin tespit edilmesi, 1933 yılında kurulan D Grubu'nun Türk resim sanatındaki öncü hareket olma potansiyelinin algılanması açısından önemlidir. Çoğu, Sanayi-i Nefise Mektebi'nde eğitim görmüş D Grubu sanatçıları, resim sanatının akademik düzeyde etkili bir bağlamda gerçekleştirildiği Batı'ya giderek var olan sanatsal birikimlerine yeni değerler eklemiştir. D Grubu sanatçıları, yurda döndükten sonra Türk resim sanatı açısından 'öncü' ifadesiyle değerlendirilecek bir oluşumun temellerini atmışlardır. Bu temeller sadece Doğu'nun konstrüktivist (inşacı) ve Batı'nın kübist formların harmanlanmasıyla ulaşılan estetik değerler değildi. Aynı zamanda kültürümüzün toplumsal dinamiklerini oluşturan gündelik yaşamın konularını, kırsal bölgelerde yaşayan insanların yaşam pratiklerini ve kültürümüze ait imgeleri estetik bir düzeyde harmanlayarak eserlerine yansıtan D Grubu sanatçıları Türk resim sanatına yeni bir soluk getirmiştir. D Grubu hareketini öncesindeki sanat oluşumlarından farklı kılan bazı değerler bulunur. Bu değerlerin incelenmesi araştırmacının amacının ortaya konulması açısından önemlidir. D Grubu'nun potansiyeline yönelik yapılan araştırmalarda ulaşılan genel değerlendirmeleri şu şekilde ifade edebiliriz: - Türk resim sanatında geometrik parçalanmaları ve inşacı anlayışı bir arada kullanan D Grubu sanatçıları, oluşturdukları özgün formları estetik düzeyde eserlere yansıtmışlardır. - Grubun ortaya koyduğu sanat anlayışının algılanabilirliğini arttırmaya yönelik sanatçılar, bir savunma refleksi olarak kuramsal/teorik söylemler geliştirmişlerdir. İfade edilen bu değerlendirmeler, D Grubu'nun 'öncü' bir sanat hareketi olma potansiyeline yönelik düşünsel temellerin açıklanabilmesine katkı sağlar.</p>

Intellectual Foundations of D Group a Pioneering Movement in Turkish Painting Art

Article Info	ABSTRACT
Article History Received: 17.10.2023 Accepted: 24.12.2023 Published: 29.12.2023 Keywords: Art, Turkish Painting, D Group, Cubism, Constructivism	<p>Since the beginning of Turkish painting, both its formal change and transformation and the varying structure of the values it contains in terms of content have attracted the attention of many researchers. 'Westernization effects in Turkish painting' has an important place in the center of the research conducted in the context of this subject. Identifying the westernization effects that emerged in these periods is important in terms of perceiving the potential of the D Group, which was founded in 1933, to be a pioneering movement in Turkish painting art. D Group artists, most of whom were educated at Sanayi-i Nefise Mektebi, added new values to their existing artistic knowledge by going to the West, where the art of painting was practiced in an effective academic context. After returning home, D Group artists laid the foundations of a formation that will be considered a 'pioneer' in terms of Turkish painting. These foundations were not just the aesthetic values achieved by blending the Constructivist forms of the East and the Cubist forms of the West. At the same time, D Group artists, who reflect the subjects of daily life that constitute the social dynamics of our culture, the life practices of people living in rural areas and the images of our culture in their works by blending them at an aesthetic level, have brought a new breath to Turkish painting. There are some values that make the D Group movement different from previous art formations. Examining these values is important in revealing the purpose of the research. We can express the general evaluations reached in the researches conducted on the potential of D Group as follows: - D Group artists, who used geometric fragmentation and constructivist understanding together in Turkish painting art, reflected the original forms they created in their works at an aesthetic level. - Artists have developed theoretical discourses as a defense reflex to increase the perceptibility of the artistic approach put forward by the group. These evaluations contribute to explaining the intellectual foundations of D Group's potential to become a 'pioneering' art movement.</p>

Atf/Citation: Susuz, M., Öztürk, M., S., (2023). Türk Resim Sanatında Bir Öncü Hareket Olan D Grubu'nun Düşünsel Temelleri, *Konya Sanat Dergisi*, 6, 244-257.

"This article is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) (CC BY-NC 4.0)

GİRİŞ

Başlangıcından günümüze kadar ki zaman dilimine bakıldığında gerek teorik bilgilerden gerekse eser görsellerinden elde edilen veriler Türk resim sanatının büyük bir değişim ve dönüşüm geçirdiğini ortaya koyar. Her dönemde üretilen eserlerin üretildiği dönemin sanatsal gelişim düzeyi ile değerlendirilmesi, Türk resim sanatındaki farklı biçim ve formların konumlandırılması açısından önemlidir.

Sanatın geçmişi ve günümüzdeki yapısı göz önünde bulundurulduğunda sanatın geldiği noktadaki biçimsel yapılar, geçmişin sanat birikiminden izler barındırır. Bu süreçte sanatçılar geçmişte üretilen sanat eserlerinden etkilenerek özgün tasarımlar yapmaya çalışmışlardır (Vardar ve Kınık, 2021, s. 25). Bilindiği üzere sanat eserlerinde kullanılan biçimsel değerler sürekli değişkenlik gösterir. Dünya sanatına da bakıldığında benzer durum görülmektedir. Bu değişkenlik bazı durumlarda önceki sanat akımlarına eleştirel yaklaşımlardan kaynaklanırken bazı durumlarda ise önceki sanat akımlarının özelliklerinden beslenerek yeni biçim arayışlarına girerek ortaya çıkar.

Bu çalışmada, Türk resim sanatında batılılaşma etkilerinin yoğun görüldüğü D Grubu sanatçılarının ortaya koyduğu güçlü öncü sanat motivasyonlarının varoluş sürecine değinilmiştir. Bu sürece değinilmesi, grubun sanat anlayışının düşünsel temellerinin algılanması açısından önemlidir.

Araştırmanın Amacı

Türk resim sanatında Batı etkisinin yoğun şekilde görüldüğü eserleri üreten D Grubu ressamlarının ortaya koyduğu sanat anlayışlarının hem biçimsel açıdan hem de teorik bağlamda değerlendirilmesi bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

Araştırmanın Önemi

'Türk Resim Sanatında Bir Öncü Hareket Olan D Grubu'nun Düşünsel Temelleri' başlıklı bu makalede, Türk resim sanatı açısından önemli bir noktada yer alan D Grubu'nun sanat anlayışının oluşum süreci neden-sonuç bağlamında ele alınmıştır. Bu bakış açısı, D Grubu hareketinin potansiyelinin algılanması açısından önemlidir.

Araştırmanın Sınırlılığı

D Grubu sanatçılarının eserleri ve sanat anlayışlarının oluşum sürecine etki eden unsurlar araştırmanın sınırlılıkları kapsamında yer alır. Bu çalışmada Türk resim sanatındaki batılılaşma etkilerine de değinilmesi gerekmektedir. Makalede, 'Türk Resim Sanatında Batılılaşma Sürecinin Kökeni' başlığı altında belirtilen noktaların, araştırmanın bütünlüğünün sağlanabilmesi açısından gerekli bağlamları içerdiği söylenebilir.

Türk Resim Sanatında Batılılaşma Sürecinin Kökeni

Batılılaşma sürecinin Türk resim sanatındaki etkileri, 15. yüzyılda minyatür sanatçısı olan Sinan Bey'e atfedilen Görsel 1'deki eserde görülmektedir. "Bir Osmanlı seçkini ve bürokratu olan yazar Mustafa Ali, 1587 yılında yazdığı Menâkıb-ı Hünerverân isimli eserinde Fatih döneminde, Türk ressam Sinan Bey'in Venedikli ressam Mastori Pavli'nin öğrencisi olduğunu, ..." belirtir (Tanındı, 1996, s. 11-12). İtalya'da 15. yüzyılda resim sanatı açısından önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu dönemde etkili bir şekilde kullanılan renk, leke, perspektif, desen, vb. değerler, sonraki dönemlerde ortaya çıkan sanat akımlarını etkilemiştir. Aynı zamanda resim sanatında yaşanan bu gelişmeler minyatür sanatımızı da etkilemiştir. Minyatür sanatındaki şematik yapı hacim kazanmaya, saf renk kullanımına ek olarak renklerin lekesele özellikleri de çalışmalarda görülmeye başlanmıştır.

Bu dönemde İstanbul'a gelen Gentile Bellini ve Batı'nın sanat anlayışını ortaya koyan Avrupalı ressamların yapmış olduğu yağlı boya tablolar, minyatür sanatçıları etkilemiştir. Bu etkinin Türk resim sanatında batılılaşma sürecini başlattığı söylenebilir (Renda ve Erol, 1980, s. 24). Özellikle Türk resim sanatındaki batılılaşma etkilerinin askeri okulların kurulmasıyla hız kazandığı ifade edilebilir.

"Türkiye'de programına ilk defa resim dersi konulduğunu kesin olarak bildiğimiz okul Mühendishane-i Berrî Hümâyun'dur" (Cezar, 1995, s. 376). Askeri okullardaki ders müfredatlarında yer alan resim dersleri ile başlayan desen çizimi, sonraki süreçte yurt dışına gönderilen asker kökenli ressamların Batı tarzı resim eğitimiyle sanat eserlerini biçimlendirdikleri söylenebilir. Askeri okulların Türk resim sanatının gelişimi açısından önemini Terzi şu ifadeler ile açıklar: "Batı resim tekniklerini askerî okullarda öğrenen subaylardan bir kısmı askerî görevleri dışında da resim sanatıyla uğraşmışlardır. (...) Batı resmini yerinde öğrenen subay ressamların önce askerî okullarda, emekli olduktan sonra da sivil okullarda resim öğretmenliği yaparak resim sanatının yerleşmesini, yaygınlaşmasını sağladıkları söylenebilir" (Terzi, 1989, s. 143-145 arası). Yabancı eğitimcilerin etkisiyle resim yeteneği keşfedilen asker kökenli ressamların yurt dışına resim eğitimi almaları için gönderilmesi, Türk resim sanatındaki batılılaşma etkilerini hızlandırmıştır. Öğrenciler resim sanatının Batı'daki gelişim sürecini yakından takip ettikleri, yurda döndükten sonra ürettikleri eserler incelendiğinde net bir şekilde görülmektedir.

Yurt dışında akademik resim eğitimi alan Osman Hamdi Bey'in gayretleriyle kurulan Sanayi-i Nefise Mektebi 1883'te öğretim sürecine başlamıştır. Bu okuldan yetişen sanatçılar Türk resim sanatının gelişim sürecine katkı sağlamışlardır (Turani, 2010, s. 672). Sanayi-i Nefise Mektebi'nde eğitim almış çok sayıda sanatçı yurt dışına gidip sanatta yaşanan gelişmeleri yakından görerek sanat anlayışlarını geliştirmişlerdir. Batı'da resim sanatı hızlı bir gelişim süreci yaşamıştır. Ortaya çıkan yeni sanat akımlarının ya da üslupların takip edilmesi, sanatın evrensel yapısının gerekliliği olarak düşünülebilir. D Grubu'nun çoğu üyesi Sanayi-i Nefise Mektebi'nde aldıkları eğitimden sonra yurt dışına giderek sanatın Batı'daki gelişmelerini de takip etmiştir. Türk resim sanatı açısından önemli olan D Grubu hareketinin sanat motivasyonu, öncesindeki sanat oluşumlarından farklı değerleri barındırır. Bu

bağlamda, D Grubu'nun düşünsel temellerinin ortaya çıkartılması, bu sanat oluşumunun resim sanatımız açısından önemine yönelik değerlendirmelerin yapılabilmesine katkı sağlayacaktır.

D Grubu'nun Düşünsel Temelleri

Başkan'a göre, "1908 yılında kurulan "Osmanlı Ressamlar Cemiyeti" isim değiştirerek önce 1921'de "Türk Ressamlar Cemiyeti" ardından 1926'da "Türk Sanayi-i Nefise Birliği" adını alır. Daha sonra bu da değişerek topluluğun adının "Güzel Sanatlar Birliği" olmasında karar kılınır". Sanat tarihimizin gelişiminde önemli yer tutan bu oluşumların sonrasında, üslup açısından farklı özellikler gösteren "Müstakil Ressamlar ve Heykeltraşlar Birliği" 1929 yılında kurulmuştur. Bu birliğin içerisinde yer alan sanatçıların eserlerine bakıldığında, 1933 yılında kurulan D Grubu'nun oluşumuna katkı sağladığı söylenebilir. "Türk resim ve heykel sanatının dördüncü topluluğu olan D Grubu, kübizmin ve soyut sanatın genel kabul görmesine eğilimli sanatçılardan oluşmuştu" (Başkan, 1991, s. 2). Berk ve Gezer'e göre, 1933 yılında kurulan D Grubu'nun kuruluş gerekçeleri üzerinde durulması gerekir. Cihangir'deki Yavuz apartmanında Zeki Faik İzer'in evinde toplanan "Nurullah Berk, Abidin Dino, Zeki Faik İzer, Elif Naci, Cemal Tollu ve heykeltıraş Zühtü Müridoğlu" Avrupa'nın resim sanatında ulaşılmış olduğu değerlerin Türkiye'deki resim sanatına yansıtılma sürecindeki gecikmelere işaret ederek D Grubu'nu kurmuşlardır. Batı'da bu dönemlerde ortaya çıkan farklı akımların etkilerinin Türk resim sanatına yansıtılması zorlu bir süreci gerektirir. "Toplum hazırlıksız, sanat kültüründen yoksundu" (Berk ve Gezer, 1973, s. 50-52 arası). Bu ifadeler bağlamında düşünüldüğünde, kalıplaşmış sanat formlarının toplumun algısında yer etmesi, farklı sanat formlarının hızlı bir şekilde benimsenmesini zorlaştırır. Batı toplumlarında da yeni sanat formları eleştirel bağlamda değerlendirilmiştir. Bu eleştirel söylemler; figüratif deformasyonlara, kullanılan renk kombinasyonlarına, seçilen konulara ya da oluşturulan kompozisyon kurgularına yönelik olmuştur. Bu konuya verilebilecek örneklerin başında Empresyonizm akımı gösterilebilir. Realizm'in güçlü kompozisyon kurgularına ve 'toplumsal gerçekçi' söylemlerine alışan ve benimseyen Batı toplumu, Empresyonizm'in ilk örneklerine eleştirel yaklaşmışlardır. Fakat zamanla bu akım benimsenmiştir. D Grubu hareketinin de benzer bir durumla karşılaştığı söylenebilir.

"Gruba sonradan Turgut Zaim, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Eren Eyüboğlu, Eşref Üren, Arif Kaptan, Halil Dikmen, Sabri Berkel, Hakkı Anlı, Fahrünnisa Zeid, Zeki Kocamemi katılmışlardır" (Göktepe, 2018, s. 7). Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği'nin Türk resim sanatındaki etkileri bir estetik değer ortaya koymaktan ziyade, Batı'nın Realizm, Ekspresyonizm ve Kübizm akımlarının etkilerini yansıttığı söylenebilir. Dolayısıyla bu birliğin bünyesinde eser üreten sanatçıların farklı eğilimlerinin olduğu görüşü yaygındır (Berk ve Gezer, 1973, s. 43). Sanatçıların farklı üslup özellikleri D Grubu hareketinde de görülür. Resim sanatımızda D Grubu, üslup birliği açısından birbirinden farklı biçimsel formları ortaya koyan sanatçıların yer aldığı bir oluşum olarak karşımıza çıksa da Batı'nın sanat potansiyelini özgün formlarla sentezleyen bir duruş ortaya koydukları ifade edilebilir. Bu grubun içerisinde bazı sanatçılar kübist formları inşacı anlayışla eserlerine yansıtırken, bazı sanatçılar ise soyut sanatın özelliklerini barındıran eserler üretmiştir. Sanatçıların her ne kadar biçimsel açıdan Batı etkilerini güçlü bir şekilde eserlerine yansıttıkları görülse de seçilen konuların (Görsel 3, 4 ve 5) büyük bölümünde kültürel/yöresel imgelerin ön planda olduğu söylenebilir.

"... D Grubu'nun kuruluş nedenleri Nurullah Berk'e göre, ruhi ve ideolojiktir. Ruhi nedenleri, birbirini anlayan ve seven birkaç arkadaşın sınırlı bir kadro ile grup kurarak, birliğidir. İdeolojik neden ise, çağdaş yaşayan sanatı yurda yaymaktır" (Çıtak, 1994, s. 3). D Grubu'nun benimsediği sanat anlayışı toplumun alışılmış sanat algısından farklı süreçleri ortaya çıkardı. Bu farklılık karşısında toplumun reaksiyonunu Berk ve Turani şu ifadelerle açıklar: "...plastik sanatların epeyi yabancı olan toplumumuz önceki ressamların yapıtlarına yeni yeni alışmış, sevmeye başlamışken, birden, yorum bakımından fazla fikirsel aşırı derecede entelektüel gelen araştırmalar karşısında kalıyordu" (Berk ve Turani, 1981, s. 92). D Grubu sanatçıları, "... fikirlerini temsilen yazılar yazmışlar ve bunları çeşitli dergi ve gazetelerde yayınlamışlardır" (Baysal, 2021, s. 41). D Grubu'nu diğer oluşumlardan ayıran en

önemli özellik ürettikleri eserlerin kuramsal/teorik yapısını ifade etme gayreti içerisinde olmalarıdır. Aynı zamanda kuramsal/teorik bilgilendirmenin toplumun sanat altyapısını geliştirme çabası olarak da değerlendirilebilir.

D Grubu sanatçıları, Türk resim sanatında var olan taklit anlayışını reddederek, kendine özgü bir kimlik oluşturmayı amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda sanatçılar eserlerinde folklorik öğeleri kullanmışlardır (Genç, 2012, s. 415). Karayağmurlar'a göre, D Grubu bünyesinde yer alan birçok sanatçı kübist-konstrüktivist resmin etkilerini barındıran eserler üretmiştir. "... Bazıları da Anadolu halk sanatlarına veya yalnızca geometrik parçalanmaları kullanarak, soyut geometrik bir resme yönelirler" (Karayağmurlar, 2001, s. 127). 1940'lar Türk resim sanatındaki soyut yönelimlerin başladığı zamanlardır. Resim sanatımız açısından soyut sanat anlayışının ortaya çıkış nedenleri arasında, sanatçılarımızın almış oldukları "... Akademi eğitiminden sonra Paris'te çeşitli atölyelerde..." yaptıkları çalışmalardan kaynaklı olarak edindikleri sanat altyapısı gösterilebilir (Yaşar, 2019, s. 4). D Grubu sanatçılarının eserlerindeki kübist parçalanmalar Türk resim sanatındaki soyut formların oluşmasına zemin hazırlar. Soyutlamanın yoğun etkilerinin görüldüğü bu eserler, D Grubu'nun Türk resim sanatı açısından öncü bir sanat hareketi olarak karşımıza çıkmasına katkı sağlar. Burada ifade edilen 'öncü' kavramı TDK sözlüğündeki "Bir sanat ve düşünce akımını, çağına göre yeni bir görüşü başlatan kimse veya eser; ..." ¹ ifadesiyle değerlendirilmelidir.

Batı'da soyut sanatın tarihçesine bakıldığında, farklı dönemsel süreçler karşımıza çıkar. Bunun nedeni olarak 'soyut' kavramının biçim ve form bağlamında yansıtılış yönünden farklılıklar içermesinden kaynaklandığı söylenebilir. Temsili sanat 20. yüzyılın başlarına kadar etkili bir motivasyonla Batı sanatının önemli bir bileşeni konumundaydı. Empresyonizm akımı ile yoğun fırça darbeleri kullanılarak figürlerde deformasyon sürecine girilmiştir. Ekspresyonizm akımı ile sanatçılar, yoğun duygu aktarımlarını eserlerinde kullandıkları imgelerin aşırı deformasyonları ile sanat alımlayıcılarına aktarmaya çalışmışlardır. Gerçekte var olan göstergeleri eserlerine aktaran sanatçılar, bu göstergeleri gerçek formlarından uzaklaştırdıklarında soyutlama süreci başlar. Ekspresyonizm akımında da bu durum yoğun şekilde görülmektedir. Aynı şekilde Kübizm akımında da formların aşırı geometrik parçalanması soyut sanatın potansiyeli açısından önemlidir. Batı sanatındaki bu gelişmelerin etkileri Türk resim sanatında da görülmüştür.

Özellikle bu grup bünyesinde yer alan bazı sanatçıların eserlerindeki soyut formlar Türk resim sanatı açısından farklı bir yönelimi karşımıza çıkartır. D Grubu sanatçılarının eserleri incelendiğinde, üslup açısından değişkenlik gösteren eserler ürettikleri görülür. Kübizm'in geometrik parçalanmaları ve Konstrüktivizm'in inşacı anlayışı bu grubun düşünsel temellerini oluştursa da sanatın dinamik yapısı ve sanatçının özgün yaratıcı potansiyeli bu grubun eserlerinde etkisini göstermiştir. Araştırmanın bu noktasında D Grubu'nun sanat anlayışının merkezinde yer alan Kübizm ve Konstrüktivizm kavramlarına değinmek, araştırmanın bütünlüğü açısından önemlidir.

"Kübizm'in erken evresi, hâlâ çok çeşitli diğer sanatlardan doğrudan ilham alıyordu. Sonraki aşama daha çok kendisinden, kendi biçimlerinden ve fikirlerinden ve sanatın hemen dışındaki kaynaklardan beslendi" (Wadley, 1970, s. 13). "Sanatın dilini genişleten Kübizmin amacı; figürün betimlenmesini tamamen kaldırmadan, onun yeniden düzenlenmesini sağlamaktır" (Kumaş Şenol ve Elmas, 2022, s. 1). Kübist sanat, geleneksel sanatın yapısını parçalayarak yeni/farklı teknik ve teorik söylemler ortaya koymuştur (Wadley, 1970, s. 11). Apollinaire vd.'e göre, Kübizm'in başlangıcı olarak 1907 tarihi ön plana çıkar. Fakat resim sanatında bir akımın ya da bir hareketin ortaya çıkış sürecini besleyen sanatçılar ve eserleri vardır. Bu eserlerde kullanılan konu, biçim, renk, malzeme ve kompozisyon kurgularının sonraki dönemlerde karşımıza çıkan esere etki ettiği söylenebilir. Kübizm akımı denildiğinde Georges Braque ve Pablo Picasso isimleri ön plana çıkar. Empresyonist sanatçı olarak bilinen Paul Cezanne'in eserlerine bakıldığında Kübizm'in etkilerini görmek mümkündür. Bir bakıma

¹ TDK Sözlüğü, <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 08.09.2023).

Cezanne'nin eserlerinin biçimsel yapılarının Kübizm'in varoluş sürecine etki ettiğini söylemek doğru bir bakış açısı olarak değerlendirilebilir. "Cézanne'nin şekil analizini daha da ileri götüren Picasso, formları küçük küplere ayırdı. Çeşitli uzamsal yönlerden oluşan bu bulmacayı tek bir bütün halinde bir araya getirmek, tuvalin önünde duran izleyicinin göreviydi. (...) Sanatçının, Cézanne'nin kompozisyon fikirlerinin temeli olarak doğada küre, koni ve silindirin aranması gerektiği yönündeki talebini kullanarak bilimin uzay ve zamana ilişkin değişen ön koşullarına verdiği yanıtı" (Apollinaire vd., 2010, s. 29). Rönesans döneminde üretilen eserlerin biçim ve içerik yönünden radikal dönüşümüne benzer bir durum Kübizm akımında da görülür. Fakat Kübizm anlık ortaya çıkan bir sanat akımı değildir. Ortaya çıkış sürecini öncesindeki sanat oluşumlarının potansiyeline borçludur. Bu noktada akla ilk gelen isim Cezanne'dir. Kübizm akımının potansiyeline yönelik değerlendirmeler yapıldığında karşımıza Cezanne'nin eserleri çıkar (Golding, 1988, s. xiii-xiv). Kübizm akımının Batı sanatında yarattığı etki, sanatta yaşanan gelişmeleri yakından takip etmek ve sanat anlayışlarını/üsluplarını geliştirmek amacıyla Batı'ya sanat eğitimi almak için giden sanatçılarımızı da etkilediği söylenebilir.

"D" Grubu, 1933-51 yılları arasında etkinlik göstermiş ve grup üyelerinin büyük çoğunluğu Paris'e gittiklerinde André Lhote ve Fernand Léger'nin öğrencisi olmuştur" (Pelvanoğlu, 2010, s. 42). D Grubu sanatçılarının Paris'te sanat eğitimi aldığı hocalar, "...kübizm yolunda yürümüş, resim tekniğini yapısal temellerle sağlamlaştırmışlardı. Desen gücü, biçimsel araştırma, tablonun arkitektüral yapısı, ayrıntılardan arınmış pürüzsüz formlar plastik bir "inşacılık"..." etkileri eserlerinde görülüyordu (Berk ve Turani, 1981, s. 96). Sanatçının yapısında sürekli yeniyeye/farklıya ulaşma isteği vardır. Bu istek sanatçıya özgünlük kazandırır. D Grubu sanatçıları da eserlerinde özgünlüğü arama çabasına girmişlerdir. Ortaya çıkan eserlerin farklı biçimsel özellikleri bu sanat hareketine Türk resim sanatında önemli bir yer kazandırmıştır.

"Batı edebiyatında Konstruktivizm, öncelikle estetikle ilgili bir hareket olarak tasvir edilmiştir" (Lodder, 1983, s. 1). "Konstruktivizm, genellikle yalın geometrik biçimler ve endüstriyel malzemeden yararlanan heykelticiliğin bir kolu sayılır" (Keser, 2009, s. 187).

Cemal Tollu (1899-1968), Nurullah Berk (1906-1982) ve Sabri Berkel (1907-1993) D Grubu hareketinin önemli sanatçıları arasında yer alır. Sanatçıların eserlerindeki kübist parçalanmaların ve inşacı anlayışın etkilerine değinmek, bu grubun düşünsel temellerinin ifade edilmesi açısından önemlidir.

"... Tollu, figüratif kompozisyonlar üzerinde çalışmalar yapmaya ve bu resimlerinde sert köşeli formlar ve lekesel geometrik alanlar yaratmaya başlar" (Giray, 2020, s. 405). Bu ifadelerde belirtilen özellikler Tollu'nun Görsel 3'teki 'Ankara Keçileri' isimli eserinde görülmektedir.

Cemal Tollu'nun Görsel 3'teki eserine bakıldığında, ön planda geometrik formda biçimlendirilen arka arkaya sıralanmış iki keçi imgesi görülür. Birbirini takip eden bu formlar kompozisyonda yatay konumlandırılmıştır. Eserin sağ tarafında dikey formda kadın ve erkek figürü yan yana resmedilmiştir. Üst tarafta yer alan keçi imgesi ise öndeki keçilerden farklı bir yöne doğru resmedilmiştir. Bu konumlandırma eserde dengeyi sağlar. Renk kullanımına bakıldığında, geniş renk alanları göze çarpar. Figürlerin geometrik parçalanmaları, geniş renk alanları ve keskin (sert) konturlar sanatçının üslubunun yansıması olarak ifade edilebilir. Figürlerdeki deformasyon, detaycı bir anlayış yerine sade bir yapıyı karşımıza çıkartır. Bu sadelik sadece figürlerin yapısında değil aynı zamanda kullanılan renklerde de görülür. Geniş fırça darbelerinin ön planda olduğu bu eserde geometrik soyutlamalar kübist değerlere işaret eder. Sanatçı eserindeki figürleri kübist formda biçimlendirirken, kompozisyon kurulumunda inşacı bir anlayışı benimsediği görülmektedir.

Görsel 3: Cemal Tollu, *Ankara Keçileri*, 90.5x121 cm, yağlıboya tuval, İstanbul Resim ve Heykel Müzesi (Berk ve Turani, 1981, s. 100).

Cemal Tollu, D Grubu hareketinin düşünsel temellerini etkili bir bağlamda eserlerine yansıtan sanatçıların başında gelir. Bu ifadeyi, Görsel 3'teki eserin hem biçimsel yapısı hem de içerik analizi ortaya koyar. Eserde kullanılan imgelerin kurulumu, renk değerlerinin ve geometrik parçalanmaların dengeli dağılımı çalışmanın bir konu bağlamında şekillenen anlatısını güçlendirir. Batı etkilerini biçimsel açıdan hissettiren bu eser, konu bağlamında kültürümüzün kodlarını içeren gösterge dizgelerini bir arada kullanarak içinde yaşanılan dönemin kültürel değerlerini etkili bir şekilde izleyiciye aktarır.

Nurullah Berk'in Görsel 4'teki eserine bakıldığında, kompozisyonun merkezinde nargile içen bir erkek figürü görülmektedir. Figürün arkasındaki korkuluklar balkon benzeri bir yapıyı çağırıştır. Arka planda ise geometrik formlarla yansıtılmış binalar bulunur. Çalışmanın bütününde geometrik formlar ile parçalanmış imgeler yer alır. Kompozisyonun tamamında yer alan imgeler kalın siyah konturlar ile birbirinden keskin bir şekilde ayrılmıştır. Eserde kullanılan renklerin sadeliği ve hacimden uzak kompozisyon kurgusu, minyatür sanatının etkilerini yansıtır. Geniş renk alanlarının hâkim olduğu bu eserde inşacı bir anlayış vardır. Geometrik soyutlamanın etkilerinin görüldüğü bu çalışmada, kültürel imgeler sanatçı estetiğiyle özgün bir yapıya bürünmüştür. Açık, koyu ve orta değerlerin kompozisyonun bütünündeki dağılımı ve keskin konturların kavisli yumuşak konturlar ile uyumu eserin bütününde dengeli bir kurulumu gösterir. Geometrik parçalanmaların inşacı anlayışla esere yansıtılması D Grubu'nun sanat görüşünü ortaya koyar. Berk'in Görsel 4'teki eserinde planlı parçalanmaların kompozisyonun tamamında uygulandığı görülmektedir. Kontürler ve renkler titizlikle eserde uygulanmıştır.

Görsel 4: Nurullah Berk, *Nargile İçen Adam*, 60x93 cm, yağlıboya tuval, İstanbul Resim ve Heykel Müzesi (Berk ve Turani, 1981, s. 93).

D Grubu sanatçıları arasında yer alan Sabri Berkel'in eserlerine yönelik inceleme yapan araştırmacıların kullandığı 'zanaat' kavramı, sanatçının çalışmalarına farklı bir açıdan bakmayı gerektirir. Türk resim sanatının soyut sanata yönelişinde de önemli bir misyon üstlenen Berkel'in eserlerinin sonraki dönem sanatçıları da etkilediği söylenebilir.

Berkel'in Görsel 5'teki 'Ege'de Tütün' isimli eserine bakıldığında figüratif soyutlamanın hâkim olduğu bir kompozisyon görülmektedir. Kültürel bir konunun imgeleştirildiği bu çalışmada hem figürlerin kurulumunda hem de renklerin yapılandırılmasında sadelik ön plandadır. Minimal etkilerin de görüldüğü eserde, geometrik parçalanmaların dağılımları matematiksel hesaplamaların kullandığı izlenimini verir. Kompozisyonun merkezinde ayakta duran iki figür çalışmanın odak noktasını oluşturur. Kompozisyonda bu iki figürün durağan yapısı, eserin sağında ve solunda yer alan figürlerin hareketli yapısı ile dengelenir. Renk alanları siyah konturlar ile birbirinden ayrılmıştır. Geniş renk alanlarının geometrik formlarla sınırlandırıldığı, planlı ve ölçülü parçalanmaların sade renklerle biçimlendirildiği bu eserde inşacı bir anlayış benimsenmiştir. Keskin hatların yoğunlukta olduğu eserde dairesel formların dengeleyici unsur olarak kullanıldığı söylenebilir. Yatay, dikey, diyagonal ve dairesel çizgilerin renk dağılımları ile dengelendiği görülür. Eserdeki her alanın titizlikle planlandığı ve renklendirildiği bu çalışma, Berkel'in sanat anlayışını güçlü bir şekilde ortaya koyar. Sanatçının bu dönemlerde ürettiği eserlerin Türk resim sanatındaki soyut yönelimlerin güçlenmesine katkı sağladığı ifade edilebilir.

Görsel 5: Sabri Berkel, *Ege'de Tütün*, 200x300 cm, tuval üzerine yağlıboya, 1954, Salt Araştırma, Fiziksel Yeri: Yusuf Taktak, (URL-2).

Berk ve Gezer'e göre, Türk resim sanatımızın modernleşme sürecinde D Grubu önemli bir misyon üstlenmiştir. Bu misyonun gerçekleştirilmesinde açılan sergilerin toplum üzerinde bıraktığı etkiler önemlidir. Sanatçıların gerçekleştirdikleri sergilerin amacı, resim sanatımıza getirdikleri yeniliklerin toplum tarafından benimsenip kabul edilmesiydi. Fakat, üretilen eserlerdeki Batı etkileri bazen övülüp bazen de eleştirilmiştir (Berk ve Gezer, 1973, s. 67). Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere, D Grubu'nun resim sanatında ortaya koyduğu yenilikler ilk başlarda toplum tarafından beklenen pozitif etkiyi uyandıramamıştır. Batı sanatında da benzer durumlar görülmüştür. Var olan sanat ortamının yapısı ile iç içe yaşayan toplumlar zamanla bu sanat motivasyonlarını benimseyerek kabul edebilirler. Sonraki dönemlerde karşılına çıkan farklı sanat yapılarına karşı güçlü tepkisel reaksiyonlar gösterebilirler. Bu bakış açısı Batı sanatının birçok döneminde görülmüştür. Türk resim sanatında da D Grubu ile benzer toplumsal reaksiyonlar ortaya çıkmıştır. Bu dönemdeki sanatı alımlayan toplumun eserler ile olan etkileşimini sağlamak için D Grubu sanatçıları farklı çözümler geliştirmişlerdir. Bu araştırma bağlamında elde edilen kaynaklara bakıldığında, sanatçıların gerçekleştirdikleri sergi organizasyonlarının yanında D Grubu'nun sanat anlayışını ifade eden makaleler de yayınlamışlardır. Sanatçıların bu çabalarının, D Grubu'nun Türk resim sanatında 'öncü' bir hareket olarak değerlendirilmesinde etkili olduğu söylenebilir.

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

'Türk Resim Sanatında Bir Öncü Hareket Olan D Grubu'nun Düşünsel Temelleri' başlıklı bu araştırmada, hem D Grubu hareketinin oluşum sürecine hem de bu hareketin Türk resim sanatı açısından önemine yönelik değerlendirmeler yapılmıştır. Kaynaklardan elde edilen bilgiler ve araştırmada incelenen eserler bağlamında D Grubu'nun ortaya koyduğu değerlerin, öncesindeki sanat oluşumlarından farklı özellikler içerdiği görülmüştür.

Her dönem doğa, sanatçı için oluşturduğu/oluşturacağı tasarımlarda ihtiyaç duyduğu göstergelere ulaşacağı kaynaktır. D Grubu'nun ortaya çıkış sürecine kadar Türk resim sanatında doğanın

etkileri yansıtmacı bir anlayışla eserlere aktarılmıştır. D Grubu'nu öncesindeki sanat oluşumlarından farklı kılan önemli özelliklerden bir tanesi bu noktada ortaya çıkar. Bu grubun sanatçılarının çoğu hem ülkemizde hem de yurt dışında almış oldukları sanat eğitimiyle yeni/farklı üslup arayışlarına girmişlerdir. Batı'daki sanatın ulaştığı nokta, yurt dışına sanat eğitimi için giden sanatçılarımızı etkilemiştir. Doğal olarak bu gelişmelerden etkilenen sanatçılar, Türk resim sanatında güçlü bir etki bırakan D Grubu hareketinin temellerini attılar. D Grubu sanatçılarının birçoğu zamanla özgün sanat üsluplarını eserlerine yansıtılmışlardır. Aynı zamanda sanatçıların, kültürel değerlerimizi imgeleştirerek gündelik yaşam pratikleri içerisinde harmanlayıp eserlerine yansıttıkları görülür. Bu sanat hareketinin bünyesinde yer alan sanatçıların eserlerine bakıldığında, farklı biçimsel formlar karşımıza çıkar. 'Özgünlük' ya da sürekli 'yeni' olanı arama çabası olarak değerlendirilebilecek bu özelliğin, Türk resim sanatının sonraki dönemleri açısından sanatçılara önemli bakış açıları sunduğu söylenebilir.

Günümüzde bir sanatçı ortaya koyduğu sanat eserinin teorik/kuramsal yapısını da açıklayabilecek sanat bilgisine sahip olmalıdır. Geline nokta sanatın hızlı bir şekilde değişen yapısının teorik temellerinin sorgulanması, karşılaşılan sanat eserlerinin algılanabilmesi açısından önemlidir. D Grubu'nu öncesindeki sanat oluşumlarından farklı kılan önemli noktalardan bir tanesi de Türk resim sanatına dahil ettikleri yeni/farklı formların anlaşılabilirliğini sağlayabilmek için sanatın teorik/kuramsal gücünden beslenerek sanat anlayışlarının benimsenmesi için gayret etmeleridir. Bir bakıma sanatın 'dil'ini kullanmaya çalışmışlardır. Ortaya konulan teorik/kuramsal söylemler, D Grubu'nun Türk resim sanatında 'öncü' bir hareket olma potansiyeline katkı sağladığı söylenebilir.

Yazar Katkıları

Mehmet SUSUZ: Konunun belirlenmesi, literatür çalışması, makalenin yazımı, analiz ve değerlendirme. **Mahmut Sami ÖZTÜRK:** Konunun belirlenmesi, literatür çalışması, makalenin yazımı, analiz ve değerlendirme.

Finansal destek beyanı: Yazarlar bu çalışma için finansal destek beyan etmemiştir.

Çıkar çatışması: Yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Apollinaire, G., Eimert, D., Podoksik, A., (2010), *Cubism*, Parkstone Press International: New York.
- Başkan, S., (1991), *Ondokuzuncu Yüzyıldan Günümüze Türk Ressamları*, Kültür Bakanlığı Yayınları/1321: Ankara, Sanat Eserleri Dizisi 14.
- Baysal, A. M., (2021), *D Grubu'nun Türk Resim Sanatında Özgünlük Açısından Önemi*, Ankara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi, Cilt 3, Sayı 1, s.s. 29-45.
- Berk, N., Gezer, H., (1973), *50 Yılın Türk Resim ve Heykeli*, İş Bankası Kültür Yayınları: İstanbul, 50. Yıl Dizisi: 2, 1. Baskı.
- Berk, N., Turani, A., (1981), *Başlangıcından Bugüne Çağdaş Türk Resim Sanatı Tarihi*, Cilt 2, Tıglat Yayınları: İstanbul.
- Cezar, M., (1995), *Sanatta Batı'ya Açılış ve Osman Hamdi*, Erol Kerim Aksoy Kültür, Eğitim, Spor ve Sağlık Vakfı Yayını, Cilt 1.
- Çıtak, E., (1994), *Türk Resminde D Grubu*, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Genç, M. A., (2012), *D Grubu Ressamlarının Türk Resim Sanatının Gelişimine Olan Katkıları*, İdil Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 5, s.s. 405-417.
- Giray, K., (2020), *Ankara Resim ve Heykel Müzesi Başyapıtlar-II*, Ankara Resim ve Heykel Müzesi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü Yayınları: Ankara.
- Golding, J., (1988), *Cubism: A History and an Analysis, 1907-1914*, The Belknap Press of Harvard University Press, 3. Baskı, Cambridge, Massachusetts.
- Göktepe, M., (2018), *Cumhuriyet Dönemi Türk Resminde İnsan Figürü*, Yayınlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi, T.C. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Resim Ana Sanat Dalı, İstanbul.
- Karayağmurlar, B., (2001), *Nurullah Berk ve Kübizm*, Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, S13, s.s. 125-130. (Kaynak: <https://acikerisim.deu.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12397/466>) Erişim Tarihi: 03.10.2023.
- Keser, N., (2009), *Sanat Sözlüğü*, Ütopya Yayınları: Ankara, 2. Baskı.
- Kumaş Şenol, N., Elmas, A. O., (2022), *Picasso Kübizmi Üzerinden Sanat ve Moda Etkileşimi (Viktor & Rolf Örneği)*, Konya Sanat Dergisi, Sayı: 5, s.s. 1-14.
- Lodder, C., (1983), *Russian Constructivism*, Yale University Press, New Haven and London.
- Pelvanoğlu, B., (2010), *Hoca Ressamlar Ressam Hocalar, Sanay-i Nefise'den Msgsü'ye Akademi Resim Hocaları Sergisi*, Editörler: Burcu Pelvanoğlu ve Neslihan Uçar, Metin Çeviri: Ayperi Okur, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları: İstanbul.
- Renda, G., ve Erol, T., (1980), *Başlangıcından Bugüne Çağdaş Türk Resim Sanatı Tarihi*, Cilt 1, Tıglat Yayınları: İstanbul.
- Tanıncı, Z., (1996), *Türk Minyatür Sanatı*, Başlangıcından Bugüne Türk Sanatı Dizisi, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Tanıncı, Z., (2015), *İstanbul Sarayının Resim Hazinesinden: Osmanlı Sanatında Minyatür*, Cilt: 7, Antik Çağ'dan XXI. Yüzyıla Büyük İstanbul Tarihi, (Kaynak: <https://istanbultarihi.ist/275-istanbul-sarayinin-resim-hazinesinden-osmanli-sanatinda-minyatür>) Erişim Tarihi: 25. 06. 2023.
- Terzi, İ., (1989), *Mehmed Esad'ın Mir'at-ı Mühendishane-i Berrî-i Hümayun ve Mir'at-ı Mekteb-i*

Harbiye Adlı Eserlerine Göre 19. Yüzyıl Türk Resmi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 4 Sayı: 1, s.s. 142-146, (Kaynak: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/omuefd/issue/20254/215046>) Erişim Tarihi: 07.09.2023.

Turani, A., (2010), *Dünya Sanat Tarihi*, Remzi Kitabevi: İstanbul, 14. Baskı.

Vardar T., Kınık M., (2021), *Sanat Tarihine Geçmiş Eserlerin, Günümüz Sanatsal Tasarımlarına Etkilerinin Pastiş ve Parodi Kavramları Çerçevesinde Değerlendirilmesi*, Konya Sanat Dergisi, 4, s.s. 17-28.

Wadley, N., (1970), *Cubism-Movements of Modern Art*, Editör: Trewin Copplestone, Hamlyn Publishing.

Yaşar, N., (2019), *Türk Resim Sanatında Soyut Eğilimler*, Konya Sanat Dergisi, Sayı: 2, s.s. 1-14.

Dipnot Kaynakçası

1- TDK Sözlüğü, <https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 08.09.2023.

Görseller Kaynakçası

Görsel 1: Sultan II. Mehmed'in Portresi. Albümden. Sinan Bey'e atfedilir. (TSMK, H., nr. 2153, vr. 145a) (Tanındı, 2015, s. 386).

Görsel 2: (URL 1): Gentile Bellini, Fatih Sultan Mehmed'in Portresi, 1480, The National Gallery, Londra, (Kaynak: <https://www.istanbulsanatevi.com/sanatcilar/soyadi-b/bellini-gentile/gentile-bellini-fatih-sultan-mehmet-3409/>) Erişim Tarihi: 26.06.2023.

Görsel 3: Cemal Tollu, Ankara Keçileri, 90.5x121 cm, Yağlıboya Tuval, İstanbul Resim ve Heykel Müzesi (Berk ve Turani, 1981, s. 100).

Görsel 4: Nurullah Berk, Nargile İçen Adam, 60x93 cm, Yağlıboya Tuval, İstanbul Resim ve Heykel Müzesi (Berk ve Turani, 1981, s. 93).

Görsel 5: (URL 2): Sabri Berkel, Ege'de Tütün, 200x300 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, 1954, Salt Araştırma, Fiziksel Yeri: Yusuf Taktak. (Kaynak: <https://archives.saltresearch.org/handle/123456789/38749>) Erişim Tarihi: 15.10.2023.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: In this research, the existence process of the strong pioneering artistic motivations put forward by the D Group artists, where the effects of westernization are intense in Turkish painting art, is touched upon. Addressing this process is important in terms of perceiving the intellectual foundations of the group's understanding of art. The aim of this research is to evaluate the artistic concepts put forward by D Group painters, who produced works in which Western influence is intensely seen in Turkish painting, both formally and theoretically.

The fact that stereotyped art forms remain in the perception of the society makes it difficult to quickly adopt different art forms. Within this group, some artists reflected cubist forms in their works with a constructivist approach, while some artists produced works that contained the characteristics of abstract art. In our art of painting, D Group appears as a formation consisting of artists who present different formal forms in terms of stylistic unity. Although the geometric fragmentations of Cubism and approach of Constructivism constitute the intellectual foundations of this group, the dynamic structure of art and the original creative potential of the artist showed their influence in the works of this group.

Findings: Cemal Tollu (1899-1968), Nurullah Berk (1906-1982) and Sabri Berkel (1907-1993) are among the important artists of the D Group movement. Touching on the effects of cubist fragmentation and constructivist understanding in the artists' works is important in terms of expressing the intellectual foundations of this group.

When we look at Cemal Tollu's work in image 3, we see two goat images arranged in a geometric form in the foreground. These successive forms are positioned horizontally in the composition. On the right side of the work, male and female figures are depicted side by side in vertical form. The goat image at the top is depicted in a different direction from the goats in the front. This positioning provides balance in the work. When looking at the use of color, large areas of color stand out. Geometric fragmentation of the figures, wide color areas and sharp contours can be expressed as a reflection of the artist's style. The deformation in the figures reveals a simple structure rather than a detailed understanding. This simplicity is seen not only in the structure of the figures but also in the colors used. In this work, where broad brush strokes are at the forefront, geometric abstractions point to cubist values. While the artist shapes the figures in his work in cubist form, it is seen that he adopts a constructivist approach in the composition setup.

Cemal Tollu is one of the leading artists who reflects the intellectual foundations of the D Group movement in his works in an effective context. This statement is revealed by both the formal structure and content analysis of the work in visual 3. This work, which makes you feel the influence of the West in terms of form, conveys the cultural values of the period to the audience in an effective context by using a combination of sign systems that contain the codes of our culture.

When we look at Nurullah Berk's work in visual 4, we see a male figure smoking a hookah in the center of the composition. The railings behind the figure evoke a balcony-like structure. In the background, there are buildings reflected in geometric forms. The images in the entire composition are sharply separated from each other by thick black contours. The simplicity of the colors used in the work and the composition that is far from volume reflect the effects of miniature art. There is a constructivist approach in this work, which is dominated by large color areas. In this work, where the effects of geometric abstraction are seen, cultural images have taken on an original structure with the artist's aesthetics. The distribution of light, dark and medium values throughout the composition and the harmony of sharp contours with curved soft contours show a balanced installation throughout the work. It can be seen that the contours and colors were applied meticulously in the work. Reflecting geometric fragmentations in the work with a constructivist approach reveals the artistic view of D Group.

The concept of 'craft' used by researchers examining the works of Sabri Berkel, one of the D

Group artists, requires looking at the artist's works from a different perspective. It can be said that the works of Berkel, who undertook an important mission in Turkish paintings tendency towards abstract art, also influenced the artists of the following period. When we look at Berkel's work titled 'Ege'de Tütün' in image 5, we see a composition dominated by figurative abstraction. In this work, where a cultural subject is visualized, simplicity is at the forefront in both the setup of the figures and the structuring of colors. In the work, where minimal effects are also seen, it gives the impression that mathematical calculations are used in the distribution of geometric fragments. The two figures standing in the center of the composition constitute the focus of the work. The static structure of these two figures in the composition is balanced by the mobile structure of the figures on the right and left of the work. Color areas are separated by black contours. A constructivist approach has been adopted in this work, where large color areas are limited by geometric forms and planned and measured fragmentations are shaped with plain colors. It is seen that horizontal, vertical, diagonal and circular lines are balanced with color distributions. This work, in which every area in the work is meticulously planned and colored, strongly reveals Berkel's understanding of art. It can be stated that the works produced by the artist in these periods contributed to the strengthening of abstract tendencies in Turkish painting.

Conclusion: Until the emergence of Group D, the effects of nature in Turkish painting were transferred to works with a reflective approach. One of the important features that make D Group different from previous art formations emerges at this point. Most of the artists of this group have sought new/different styles with the art education they received both in our country and abroad. Many of the D Group artists have reflected their original art styles in their works over time. At the same time, it is seen that artists visualize our cultural values, blend them with daily life practices and reflect them in their works. When we look at the works of the artists within this art movement, we encounter different formal forms. It can be said that this feature, which can be evaluated as 'originality' or the constant search for 'new', offers important perspectives to artists in terms of the later periods of Turkish painting.

Nowadays, it is important to have the knowledge that can explain the theoretical/theoretical structure of the work of art. At this point, questioning the theoretical foundations of the rapidly changing structure of art is important in terms of perceiving the works of art we encounter. One of the important points that makes D Group different from previous art formations is their efforts to explain their understanding of art by feeding on the theoretical power of art in order to ensure the intelligibility of the new/different forms they have included in Turkish painting art. It can be said that this motivation put forward by the group contributed to their potential to become a 'pioneering' movement in Turkish painting.